

בדיקת קולונוסקופיה

מהי בדיקת קולונוסקופיה ?

קולונוסקופיה היא בדיקה שמאפשרת להתבונן בחלחולת (רקטום) ובכל המעי הגס (קולון) עד החלק הסופי של המעי הדק.

הבדיקה נעשית באמצעות קולונוסקופ המוחדר דרך פי הטבעת. הקולונוסקופ הוא מכשיר הבנוי מצינור דק ובו מצלמה זעירה הממוקמת בקצהו. הבדיקה משמשת לאבחון מחלות של דרכי העיכול התחתונות ולעיתים אף לטיפול בהן.

מתי יש צורך בבדיקת קולונוסקופיה ?

הרופא שלך עשוי להפנות אותך לבדיקת קולונוסקופיה במצבים הבאים:

- בירור תסמינים המחשידים למחלה במערכת העיכול התחתונה, למשל: כאב בטן, דימום מפי הטבעת, עצירות כרונית, שלשול ממושך, ירידה במשקל או אנמיה.

- המשך בירור במקרה של תשובה חיובית בבדיקת דם סמוי בצואה.

- בבדיקת סקר לגילוי מוקדם של סרטן המעי הגס.

מה כוללת ההכנה לקולונוסקופיה ?

לפני בדיקת קולונוסקופיה יש צורך לרוקן באופן קפדני את המעי הגס. ריקון חלקי עלול להסתיר את דופן המעי ולגרוע מאמינות הבדיקה - מה שעלול לעיתים להצריך בדיקה חוזרת.

ייתכנו הבדלים בהנחיות בין מכונים שונים ובעבור מטופלים שונים. ההנחיות הניתנות כאן הן כלליות בלבד, ויש לעקוב אחר ההנחיות שייתן לך הרופא. חשוב ליידע את הרופא אם את בהריון ואם ידועה רגישות לתרופות.

ההכנה כוללת לרוב כמה מרכיבים:

- **התאמת הטיפול התרופתי.** ייתכן שלקראת הבדיקה יהיה צורך להפסיק או לשנות חלק מהטיפול התרופתי הקבוע שניתן לך. חשוב להתייעץ עם הרופא בנוגע לכל הטיפול התרופתי שלך, כולל תוספי מזון ותכשירים טבעיים. הרופא עשוי לתת לך הנחיות מיוחדות אם יש לך מחלת לב, מחלת ריאות, מחלת כליה או סוכרת וכן במקרה של נטילת תרופות לדילול הדם כמו **אספירין** או **קומדין** או תכשירים שמכילים ברזל.

- **תזונה.** לפני קולונוסקופיה יש להיכנס למשטר דיאטה קפדני כדי להגיע לבדיקה כשהמעי הגס מרוקן לחלוטין.

72 שעות לפני הבדיקה יש להפסיק לאכול מזונות עשירים בסיבים כמו פירות וירקות מכל סוג שהוא (הן חיים והן מבושלים), לחם מלא, דייסת קוואקר ודגני בוקר. כמו כן אסור לקחת תוספי סיבים כמו סובין חיטה או סובין שיבולת שועל. בשלב הזה עדיין מותר לצרוך מזונות עניים בסיבים כמו תפוחי אדמה, לחם לבן, מרגרינה, דבש, ריבה, מרקס, איטריות, דגים וביצים. במקביל יש להקפיד על שתייה מרובה - אך לא חלב ולא משקאות חריפים.

24 שעות לפני הבדיקה יש להפסיק לאכול מזון מוצק מכל סוג שהוא. מותר לצרוך אך ורק מזונות ומשקאות המורכבים מנוזלים צלולים כמו מרק צה, תה, מיצים צלולים ומים. את הנוזלים האלה ניתן לשתות ללא הגבלה, ומותר להמתיק אותם לפי הטעם. צריכת הנוזלים היא לא רק מותרת אלא אף חובה: יש להקפיד על שתייה מרובה - לפחות כוס בשעה - אך לא חלב ומשקאות חריפים.

4 שעות לפני הבדיקה יש להיות בצום מוחלט. עם זאת ניתן לשתות מים עד שעותיים לפני הבדיקה. לאחר מכן גם מים אסור לשתות.

•נטילת חומר משלשל. חומר משלשל ניתן בצורה של כדור או של תמיסה.

אופן נטילת המשלשל משתנה ממרפאה למרפאה. לפעמים ההנחיה היא להתחיל לקחת משלשל חלש יחסית פעם ביום יומיים-שלושה לפני הבדיקה, ואת המשלשל החזק נותנים בערב שלפני הבדיקה. במקומות אחרים נותנים רק פעם אחת משלשל חזק בערב שלפני הבדיקה.

את ההחלטה איזה חומר משלשל לתת לפני הבדיקה מקבל הרופא - בין היתר בהתאם למצבו הרפואי של הנבדק. כך, למשל, יש חומרים משלשלים שאינם מתאימים למי שסובלים מ**מחלות כליה**.

בכל מקרה, יחד עם נטילת המשלשל יש לשתות הרבה נוזלים.

•חוקן. ייתכן שיורו לך לעשות חוקן זמן קצר לפני הבדיקה.

איך נעשית בדיקת קולונוסקופיה?

את הבדיקה עושה לרוב רופא גסטרואנטרולוג, שהוא מומחה למחלות של דרכי העיכול. לפני הבדיקה יבקשו ממך, קרוב לוודאי, להסיר את כל הבגדים וללבוש חלוק בית חולים בלבד. לרוב ירכיבו לך צנתר תוך ורידי, ותינתן לך תרופת הרגעה באמצעות עירווי תוך ורידי שתסייע לך לעבור את הבדיקה בצורה נינוחה יותר.

בזמן הבדיקה יבקשו ממך לשכב על הצד, לרוב בברכיים מקופלות לכיוון בית החזה. הרופא יחדיר בעדינות את

הקולונוסקופ דרך פי הטבעת לאורך המעי הגס, עד החלק האחרון של המעי הדק. תוך כדי הבדיקה מתבונן הרופא בצג שאליו משודרות התמונות מהמצלמה הזעירה שבקצה הקולונוסקופ. התמונות האלה מוקלטות כדי שניתן יהיה לצפות בהן שוב לאחר הבדיקה.

בזמן הבדיקה מנפחים את המעי באמצעות לחץ אוויר כדי להקל על מעבר הקולונוסקופ ולאפשר צפייה בכל קפלי המעי. כתוצאה מכך תיתכן תחושת לחץ ומלאות.

אם יש צורך לעשות **ביופסיה** או לכרות פוליפ, מחדיר הרופא מכשור מיוחד דרך הקולונוסקופ ועושה את הפעולה באמצעות הסתכלות בצג. הפעולה הזאת אינה כרוכה בכאב.

לאחר שהרופא מסיים את הבדיקה, הוא שולף באיטיות את הקולונוסקופ דרך פי הטבעת.

כמה זמן נמשכת הבדיקה?

הבדיקה נמשכת לרוב בין 20 דקות לשעה.

ירדימו אותי?

ברוב המקרים נעשית הבדיקה לאחר מתן חומר הרגעה שגורם לטשטוש ולנמנום, אך לא בהרדמה מלאה.

זה כואב? איך ארגיש במהלך הבדיקה?

אף שבדרך כלל הבדיקה אינה מכאיבה, היא עלולה להיות לא נעימה, וייתכנו תחושות של אי-נוחות ושל לחץ ותחושת מלאות. חומרי הטשטוש הניתנים מקילים מאוד על התחושה הלא נעימה בזמן הבדיקה.

איך ארגיש אחרי הבדיקה?

אחרי הבדיקה יעבירו אותך לחדר ההתאוששות - שם יתאפשר לך לנוח בהשגחת הצוות הרפואי של המכון עד להתפוגגות ההשפעה של חומר ההרגעה. ברוב המקרים נמשכת ההתאוששות כחצי שעה. לאחר מכן ניתן בדרך כלל לחזור הביתה בעזרת מלווה.

נבדקים רבים מדווחים לאחר הבדיקה שהם חשים ערניים, אולם יש לזכור שחומר ההרדמה עלול להאט מאוד את יכולת התגובה ולפגוע ביכולת השיפוט. לכן מומלץ לנוח ביממה שלאחר הבדיקה ולהימנע מנהיגה ומכל פעילות אחרת שעלולה לסכן אותך ואת הסביבה.

תחושה נוספת שאופיינית לאחר הבדיקה היא של מלאות ושל צורך לשחרר גזים. התחושה הזאת, שעלולה להימשך כמה שעות לאחר הבדיקה, היא תוצאה של ניפוח המעי באוויר במהלך הבדיקה. הליכה מתונה עשויה להקל על תחושת אי-הנוחות ולסייע בפינוי האוויר מהמעי.

ייתכן שבצואה הראשונה לאחר הבדיקה יהיה מעט דם - במיוחד אם בוצעה כריתה של פוליפ או נלקחה ביופסיה מרקמה שאינה פוליפ במהלך הבדיקה. התופעה הזאת צפויה ואינה צריכה לעורר דאגה. יש להתייעץ עם הרופא אם הדימום נמשך או מתגבר, אם יש כאבי בטן עזים או אם מופיע חום.

האם יש לבדיקה תופעות לוואי או סיכונים?

קולונוסקופיה היא בדיקה בטוחה. יחד עם זאת קיים סיכון קטן לסיבוכים הבאים:

דימומים. הסיכון לדימום גדל כאשר נעשית ביופסיה במהלך הבדיקה. ברוב המקרים מדובר בדימום קל שפוסק ללא צורך בהתערבות. במקרים נדירים עלול להיגרם דימום שמחייב מתן עירוי דם.

זיהום. לעיתים רחוקות עלול להיגרם זיהום שמחייב טיפול אנטיביוטי.

נקב בדרכי העיכול. זהו סיכון נדיר. אם הוא קורה, הוא מחייב אשפוז ולעיתים אף ניתוח.

מותר לי לנהוג אחרי הבדיקה?

לא. אסור לנהוג לאחר הבדיקה, ולכן יש לחזור הביתה במונית או באמצעות מלווה. לא רק מנהיגה יש להימנע, אלא גם מהפעלת ציוד מסוכן מכל סוג שהוא. באופן כללי מומלץ לאחר הבדיקה לפנות את שאר היום למנוחה. כמו כן מומלץ להימנע משתיית אלכוהול ב-24 השעות שלאחר הבדיקה.

מתי אקבל את תוצאות הבדיקה?

עם סיום הבדיקה ימסור לך הרופא, בדרך כלל, את תוצאותיה. אם במהלך הבדיקה נלקחה ביופסיה, תתקבל התשובה כעבור כמה ימים. יש לשאול את הרופא מתי יש לצפות לתשובה.

סימני אזהרה לאחר הבדיקה שמחייבים התייחסות רפואית

קולונוסקופיה היא בדיקה בטוחה שכרוכה בשיעור נמוך של סיבוכים. אולם אם אחת מהתופעות הבאות מופיעה בתוך 48 שעות ממועד הבדיקה, יש להתייעץ מיד עם רופא:

• **כאבי בטן** - בעיקר אם הם הולכים ומתגברים או אם הם שונים באופיים ובעוצמתם מכאבי בטן "רגילים" שמוכרים כמעט לכל אדם.

• **חום.**

• **דימום רב** מפי הטבעת.

איך מפרשים את תוצאות הבדיקה שקיבלתי?

תשובה תקינה פירושה שדרכי העיכול התחתונות נראות תקינות, ולא נמצא ממצא חריג. עם זאת, תשובה תקינה אינה שוללת לחלוטין את האפשרות למחלה בדרכי העיכול. אם נמשכות התלונות שבגללן הוחלט לעשות את הבדיקה או אף ישנה החמרה, ייתכן שהרופא שלך ימליץ על בדיקה חוזרת או על בדיקות אחרות בהמשך.

אם מתקבלת תשובה תקינה לקולונוסקופיה שנעשתה במסגרת בדיקת סקר לגילוי מוקדם של סרטן המעי הגס, ימליץ לך הרופא על בדיקה חוזרת כעבור 10 שנים או במועד מוקדם יותר - בהתאם לדרגת הסיכון שלך לסרטן המעי הגס.

תשובה לא תקינה מתקבלת כאשר הרופא מוצא פוליפים או רקמה לא תקינה בדופן המעי הגס. רוב הפוליפים שמוצאים בקולונוסקופיה אינם סרטניים. חלקם עלול להיות טרום-סרטני או סרטני. הפוליפים או דגימות מביופסיה יישלחו למעבדה לבדיקה מיקרוסקופית שתקבע אם מדובר בפוליפים שפירים, טרום-סרטניים או סרטניים.

אילו טיפולי המשך צפויים לי לאחר הבדיקה?

המשך הבירור והטיפול תלוי בסיבות לביצוע הבדיקה ובתוצאותיה. אם נמצאו בבדיקה פוליפים, ההחלטה על המשך הטיפול והמעקב תתקבל בהתאם למספר הפוליפים, לגודלם ולמאפייניהם וכן בהתאם לקיומם של גורמי סיכון נוספים לסרטן המעי הגס.

אם הרופא לא הצליח לראות את כל חלקי המעי בבירור כתוצאה מהכנה לקויה או מסיבות אחרות, ייתכן שימליץ על בדיקה חוזרת או על בדיקות נוספות, כגון חוקן בריום או קולונוסקופיה וירטואלית כדי לבחון את החלקים שלא נצפו בבדיקה.